

SISEMINISTEERIUM

KÄSKKIRI

13.07.2023 nr 1-3/98
muudetud käskkirjadega
04.03.2024 nr 1-3/23
xx.yy.2024 nr 1-3/...

**Siseministri 13. juuli 2023. a käskkirja nr
1-3/98 „Varjupaiga-, Rände- ja
Integratsioonifondi meetme nr 3.1
„Tagasisaatmiste korraldamine“ toetuse
andmise tingimused“ muutmise eelnõu**

Käskkiri kehtestatakse perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Toetuse andmise tingimuste abikõlblikkuse periood
01.05.2023–31.12.2029

Elluviijad

Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi *PPA*)

Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (edaspidi *SMIT*)

Korraldusasutus, rakendusüksus, rakendusasutus
Siseministeerium

1. Reguleerimisala ja seos Eesti riigi eesmärkidega

Käskkirjaga reguleeritakse siseministri 12. detsembri 2022. a käskkirjaga nr 1-3/96 kinnitatud Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi 2021–2027 rahastamiskava meetme nr 3.1 „Tagasisaatmiste korraldamine“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ning korda.

1.1. Seosed Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ja Eesti riigi eesmärkidega

1.1.1. Toetuse andmise tingimused (edaspidi *TAT*) on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1147, millega loodi Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (edaspidi *AMIF*), eesmärgiga „aidata kaasa rändevoogude tõhusale haldamisele ning ühise varjupaigapoliitika ja ühise rändepoliitika rakendamisele, tugevdamisele ja arendamisele vastavalt asjaomasele liidu *acquis*’le ning järgides täielikult liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on“ ning erieesmärgiga nr 3 „aidata võidelda ebaseadusliku rände vastu, edendada tõhusat, turvalist ja väärikat tagasisaatmist ja tagasivõtmist ning edendada ja toetada tulemuslikku esialgset taasintegreerumist kolmandates riikides“.

TATis sätestatud toetatavad tegevused kuuluvad järgmiste sekkumise liikide alla:

- vastuvõtmise/kinnipidamise tingimused;
- välja-/tagasisaatmise toimingud;
- ebaseadusliku rände stiimuleid käsitlevad meetmed;
- tegevustoetus;
- tagasisaatmismenetlus. (*muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23*)

1.1.2. Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi *EE 2035*) eesmärk on kasvatada ja toetada meie inimeste heaolu nii, et Eesti oleks ka kahekümne aasta pärast parim paik elamiseks ja töötamiseks. Strateegia üheks sihiks on seatud kõigi inimeste vajadustega arvestav, turvaline ning kvaliteetne elukeskkond. TATi tegevused on seotud *EE 2035* julgeoleku ja turvalisuse arenguvajadusega. Tegevused on seotud Eesti pikaajalise *EE 2035* sihiga (Rüigivalitsemise siht D) „Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ja tagame julgeoleku ning turvalisuse rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtusüsteemi arendamise ning tõhusa migratsioonijärelevalve ja põhiõigusi järgiva tagasisaatmispoliitika elluviimisega“.

Projektide elluvijad vastutavad, et projektide tegevused aitavad lahendada *EE 2035* toodud arenguvajadusi.

1.1.3. TATi tegevused aitavad kaasa Siseturvalisuse arengukava 2020-2030 (edaspidi *STAK*) alaeesmärgi 4.4 „Eesti arengut toetav kodakondsus-, rände- ja identiteedihalduspoliitika“ saavutamisele, mis tasakaalustatud rändepoliitika tegevussuunana seab eesmärgiks muuta ebaseaduslikult Eestis viibivate välismaalaste tagasisaatmine kiiremaks ja tõhusamaks. Tegevustega tagatakse efektiivne ebaseaduslikult Eestis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiste korraldamine, sh tagasisaadetavatele vajalike teenuste osutamine, kaasaegsete IT süsteemide arendamine ja ülalpidamine tagasisaatmis- ja tagasivõtumenetluste tõhusaks läbiviimiseks, aruandluse ja analüüsi võimekuse tõstmiseks, koostöö arendamine kolmandate riikide ja Euroopa Liidu liikmesriikide asutuste ning välisesindustega, samuti Euroopa Liidu institutsioonide ja agentuuridega. TATi tegevused aitavad kaasa *STAK*i alaeesmärgi 4.3. „Kindel sisejulgeolek“ tegevussuuna „Kriisideks valmisolek ja nende lahendamine“ täitmisele. Tegevustega parandatakse rahvusvahelise koostöö kaudu eri asutuste teadlikkust välispiiril toimuvast

ning tagatakse koostöö kiire korraldamine ja sündmustele reageerimine. (muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

1.1.3.1 TATi tegevused aitavad täita ka „Digiühiskonna arengukava 2030“ eesmärki „Avaliku sektori digimuutuste võimendamine“. (muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

1.1.4. TATi ettevalmistamisel on arvesse võetud Euroopa Komisjoni soovitusi AMIFI vahendite kasutamiseks.

1.1.5. TATi tegevuste puhul on arvestatud ELi vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise strateegias¹ ja Tõhustatud tagasisaatmiste operatiivstrateegia teekaardis² püstitatud eesmärkidega.

1.1.6. Kasutatud lühendid:

AMIF – Varjupaiga-, Rände- ja Integratsiooni fond;

EE 2035 – Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“;

EK – Euroopa komisjon;

PPA – Politsei- ja Piirivalveamet;

SiM – Siseministeerium;

SMIT – Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus;

TAT – toetuse andmise tingimused.

2. Toetatavad projektid ja eesmärgid

TATi eesmärgid saavutatakse alljärgnevate toetatavate projektide elluviimise tulemusel, mille mõju ja ulatus on üleriigiline. Meetmest toetatakse projekte, mis:

- aitavad kaasa AMIFI poliitikaeesmärgi ning erieesmärgi nr 3 täitmisesse;
- on kooskõlas siseturvalisuspoliitika fondide seirekomitee kinnitatud üldiste valikukriteeriumidega,
- on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060³ artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid ning lähtuvad põhiõiguste hartast ja arvestavad võrdsete võimaluste põhimõttega, sh välditakse diskrimineerimine ja tagatakse ligipääsetavus. Nimetatud põhimõtete hoidmist ja EE 2035 sihtide saavutamist soolise võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi ja ligipääsetavust toetaval moel mõõdetakse järgmiste EE 2035 näitajatega: "Soolise võrdõiguslikkuse indeks", millesse panustatakse soolise võrdõiguslikkuse alase teadlikkuse tõstmise tegevustega; „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, millesse panustatakse võrdse kohtlemise alase teadlikkuse tõstmisega ja „Ligipääsetavuse

¹ Euroopa Komisjoni 27. aprilli 2021. a teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule. ELi vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise strateegia. – COM(2021) 120 final.

² Euroopa Komisjoni 24. jaanuari 2023. a poliitikadokument Tulemuslikuma tagasisaatmise tegevusstrateegia suunas – COM(2023) 45 final.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid. – ELT L 247, 13.7.2021, lk 1–49.

- näitaja“, millesse panustatakse erivajadusega inimestele ligipääsetavuse tagamisega füüsilisele virtuaalsele keskkonnale ning ja kommunikatsioonile;
- on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, millega ei tekitata määruse nr 2020/852⁴ artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 nimetatud keskkonnaeesmärgile;
 - on vastavuses AMIFI rakenduskava horisontaalsete tingimustega.

2.1. Tugiteenused tagasisaadetavatele

2.1.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti eesmärk on tagada tagasisaadetavatele vajalike teenuste osutamine. Projekti põhieesmärk on põhiõigusi järgiva tagasisaatmispoliitika elluviimine ning direktiivi 2008/115/EÜ⁵ (edaspidi *naasmisdirektiiv*) kehtestatud nõuete tagamine. Projekt on suunatud kinni peetud tagasisaadetavate tugiteenuste tagamiseks, va meditsiiniteenus tugiteenusena, mida osutatakse lisaks kinnipeetutele ka vabatahtliku lahkumisettekirjutuse saajatele. Meditsiiniteenust osutatakse perioodil 01.07.2023–30.06.2024 vajaduspõhiselt kinnipidamiskeskuses teenust pakkuva teenuse pakkuja vahendusel ja korraldusel ka väljaspool kinnipidamiskeskust. Tugiteenuste osutamisel arvestatakse nii teenuse kui ruumide ligipääsetavusega.

Projekti koosneb neljast alategevusest:

2.1.1.1. Arsti- ja õendusteenuse ning psühholoogi- ja psühhiaatrieenuse pakkumine, meditsiinivahendite, ravimite, meditsiiniuuringute ja analüüside tellimine perioodil 01.07.2023–30.06.2024 (edaspidi *meditsiiniteenus*).

Naasmisdirektiivi artikli 14 lõike 1 punkti c kohaselt tuleb tagasisaadetavale tagada esmaabi ja haiguste põhiravi. Projekti tegevus võimaldab tagasisaadetaval, sh kinnipeetaval, saada perioodil 01.07.2023–30.06.2024 vajalikke tervishoiuteenuseid ja ravi sotsiaalministri 06. detsembri 2013. a määruses nr 40 „Varjupaigataotleja ja väljasaadetava tervisekontrolli ja neile osutatavate tervishoiuteenuste riigieelarvest rahastamise ulatus ja kord“ sätestatud ulatuses ning suurendada meditsiiniabi kättesaadavust Eestis. Lisaks tagatakse vajadusel tagasisaadetavale meditsiinilise abi andmine tema eskortimisel sihtriiki, kaasates saatemeeskonnale lisaks meditsiinipersonali.

2.1.1.2. Vaba aja veetmise võimalustele suunatud tegevused ja olmeruumides vaba aja veetmiseks kasutatavate vahendite soetamine.

Tegevusega tagatakse kinni peetud tagasisaadetavatele mitmekülgsed ajasisustusvõimalused (juhendatud kursused, keeleõpe vms) ja turvalised vaba aja veetmise vahendid (nt arvuti-, audio-, videotehnika, spordivahendid, huvitegevuseks vajalikud vahendid, raamatud, perioodika väljaanded), arvestades kinnipeetud tagasisaadetavate vanust, sugu, kultuurilisi erinevusi, erivajadusi jne.

2.1.1.3. Kinni peetud tagasisaadetavatele suhtlusvõimaluse parandamine

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43) artikli 17 tähenduses.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. a direktiiv 2008/115/EÜ, ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel. – ELT L 348, 24.12.2008, lk 98–107.

Projekti tegevusega tagatakse, et sõltumata tagasisaadetava kinnipidamise kohast on tagasisaadetavale loodud tänapäevased võimalused ühendust võtta seaduses sätestatud isikutega, kasutades selleks turvalisi ja ajakohaseid sidevahendeid.

2.4.1.1. Ametnike koolitused

Projekti raames koolitatakse erialaselt tagasisaatmistega seotud ametnikke. Koolituste fookus on naasmisdirektiivi rakendamisel. Vajadusel viiakse läbi „*study visit*“ formaadis külastusi teiste Euroopa Liidu riikide tagasisaatmisvaldkondade analoogiatega tutvumiseks.

2.1.2. Projekti tulemus

Projekti tegevuste tulemusena on tagatud tagasisaadetavate põhiõiguste parem kaitse neile tervishoiuteenuste kättesaadavuse, ajasisustus- ja suhtlusvõimaluste parendamise kaudu. Kinnipidamiskeskuses, kus on olemas ravikabinet, on arsti- või meditsiiniõe teenus kättesaadav igapäevaselt **perioodil 01.07.2023–30.06.2024**. Väljapool kinnipidamiskeskust viibivatele tagasisaadetavatele on võimalik **perioodil 01.07.2023–30.06.2024** vastavat teenust saada PPA või tervishoiuteenuse osutaja määratud ruumides. Kinni peetud tagasisaadetaval on võimalik võtta kinnipidamise ajal osa erinevatest vaba aja veetmise tegevustest, mis on vaimse tervise hoidmise seisukohast äärmiselt oluline. Tõuseb kinnipidamiskeskuse ja seal viibivate isikute turvalisus ning heaolu. Suhtlusvõimaluste parendamisega on kaitstud eeskätt kinnipeetud tagasisaadetava õigust tõhusale kohtukaebeõigusele ning tema eraelu ja pereelu puutumatusle.

2.1.3. Projekti sihtrühm

Projekti sihtrühmaks on tagasisaadetavad kolmandate riikide kodanikud ning PPA ametnikud.

2.1.4. Projekti abikõlblikkuse periood ja abikõlblikud kulud

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.07.2023–31.12.2027, **sh meditsiiniteenuste osutatakse perioodil 01.07.2023–30.06.2024**.

Projekti abikõlblikud kulud:

- personalikulud (sh projektijuhtimine, huvijuhtimine, spordiinstruktor/treener, keeleõpetaja, **muusikaõpetaja, projekti ekspert**);
- õppevisiitidel, seminaridel, konverentsidel ja koolitustel osalemise kulud (sh päevaraha, transport, majutus, osalustasud, kindlustus); kolmandates riikides toimuvatel koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemine ning neisse õppevisiidi korraldamine tuleb eelnevat kooskõlastada Siseministeeriumiga (edaspidi SiM). Vastav põhjendus tuleb esitada SiMile e-toetuse keskkonna kaudu vähemalt 45 päeva enne õppevisiidi, koolituse, seminari või konverentsi toimumist; (*muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23*)
- teenuste ja tegevuste korraldamisega seotud tõlkekulud, kinnipidamiskeskuse kodukorra ja olmetasandi teemadel;
- meditsiiniteenuse kulud (sh õendus- ja arstiteenus, psühholoogiteenus ning vajadusel psühhiaatri teenus, tervisekontroll, akuutne ravi, operatsioonid, ravimid meditsiinivahendid, uuringud, analüüsid jms) tagasisaadetavatele **perioodil 01.07.2023–30.06.2024**;
- meditsiinilise personali abi andmise kulud tagasisaatmisel (sh kulud meditsiiniteenusele ning transpordi ja majutuskulud);
- kinnipidamiskeskuse pakutavate teenuste ja tegevuste kulud, sh huvialategevus (sh huvialategevuse vahendid, teler, arvutimängud, sportimisvahendid), keeleõpe (st

stabiilsed inglise keele õppe kursused ning vajalikud keeleõppe vahendid), sporditegevuse ja muusikalise õppega seotud vahendid, ligipääsetavuse tagamise ga seotud kulud;

- riigisisese transpordikulud, sh erivajadusega isikute transport;
- seadmete soetamine/rent (nt konverentsitehnika e-kohtuistungite ja nõustamiste läbiviimiseks kinnipeetavaga veebi teel);
- kommunikatsioonitegevuste ja teavitamise kulu;
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstavad maksud.

2.1.5. Projekti elluviija: PPA

2.2. Tõlketeenus tagasisaadetavatele

2.2.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti eesmärk on säilitada ja suurendada tagasisaatmismenetluses, sh nõustamisel ja reintegratsiooniteenuste pakkumisel vajaliku tõlketeenuse kättesaadavust tagasisaadetavatele.

Projekti eesmärgi saavutamiseks võimaldatakse tagasisaadetavatele kvaliteetne ja regulaarne tõlketeenus nii ametnikega kui ka meditsiinipersonali ning psühholoogiga suhtlemisel. Tõlketeenus üldarstiabi või psühholoogilise nõustamise juures parandab sihtrühma liikmest patsiendi võimekust oma probleemi arstile selgitamisel ning arstil õige diagnoosi ja ravi patsiendile arusaadavaks tegemisel. Lisaks on õigeaegne ja kvaliteetne tõlketeenus eelduseks kiire ja efektiivse tagasisaatmismenetluse läbiviimiseks. Eesmärgi saavutamiseks on oluline, et menetlustoiminguid on võimalik teostada esimesel võimalusel, mis eeldab kiiret kvaliteetse tõlketeenuse kättesaadavust. Tõlketeenuse pakkumisel tuleb arvestada sihtrühma eripära ja vajadustega, sh tagada kõigi ligipääs tõlketeenusele (nt vajadusel viipekeele tõlge, kirjeldustõlge, kirjutustõlge jm).

2.2.2. Projekti tulemus

Projekti tulemusena on tagasisaadetavatele tagatud õigeaegne ja kvaliteetne tõlketeenus vajalikus mahus. Seeläbi on tagatud menetlusvõimekuse, nõustamise, taasintegreerumise ja lahkumiskohustuse täitmise tagamise ning tagasisaadetavate tugiteenuste projektides ettenähtud tulemuse saavutamine – seadusliku alusega riigis viibivate kolmandate riikide kodanike kiire, õiguspärane ja kestlik tagasisaatmine on läbi viidud tõhusalt ja isiku põhiõigusi järgides.

2.2.3. Projekti sihtrühm

Tegevuse otseseks sihtrühmaks on tagasisaadetavad kolmandate riikide kodanikud.

2.2.4. Projekti abikõlblikkuse periood ja abikõlblikud kulud

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.05.2023–31.12.2029.

Projekti abikõlblikud kulud:

- personalikulud (sh projektijuhtimisega seotud tööjõukulu);
- tõlkekulud (sh kirjalik ja suuline tõlge);
- kommunikatsioonitegevuste ja teavitamise kulu;
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstavad maksud.

2.2.5. Projekti elluviija: PPA

2.3. Menetlusvõimekuse ja lahkumiskohustuse täitmise tagamine

2.3.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti abil tagatakse seadusliku aluseta riigis viibivate kolmandate riikide kodanike kiire, õiguspärane ja kestlik tagasisaatmine, tõhustades tagasisaatmismenetluste läbiviimist, arendades nõustamisteenust ja korraldades tagasisaatmise- ja reintegreerimisalase abi andmist.

Projekt koosneb neljast alategevusest:

2.3.1.1. Eestis seadusliku aluseta viibivate kolmanda riigi kodanike tagasisaatmiste korraldamine ja neile vajaduse korral tagasisaatmiseelse, tagasisaatmisega seotud, saabumisjärgse ja/või tagasisaatmisele järgneva abi pakkumine.

Projekti tegevustena toetatakse ebaseaduslikult Eestis viibivate kolmandate riikide kodanike vabatahtlikku tagasipöördumist, kui ka sunniviisilist tagasisaatmist, pakkudes neile tagasisaatmiseelset, tagasisaatmisega seotud ning saabumisjärgset ja tagasisaatmisele järgnevat abi kolmandas riigis. Abi andmisel võetakse arvesse tagasisaadetava individuaalseid vajadusi ja haavatavust. Kuigi tagasisaatmis- ja reintegreerimisabi andmisel eelistatakse Frontexi pakutavat operatiivabi, kasutades teabevahetuseks ja tegevuste koordineerimiseks Frontexi turvalisi digitaalseid keskkondi (nt FAR, RIAT vms), on ka käesolevas TATis võimaldatud neid tegevusi ellu viia.

2.3.1.2. Tagasisaadetavate nõustamine

Nõustamistevõimekusega tagatakse tagasisaadetavate proaktiivne, individuaalne, objektiivne ja viibimiskohast sõltumata lihtsasti kättesaadav ajakohane nõustamine kogu PPA menetlusprotsessi perioodil. Nõustamise raames tutvustatakse igale tagasisaadetavale tema soovil talle arusaadaval viisil, sh talle arusaadavas keeles ning arvestades tagasisaadetava usulisi, kultuurilisi, soolisi, vanuselisi jt eripärasid ning erivajadusi, tema õigusi ja kohustusi ning Eesti Vabariiki saabumise, viibimise, elamise ja lahkumise seotud võimalusi lähtudes kehtivast Euroopa Liidu, rahvusvahelisest ja riigisisest õigusraamistikust. Vajadusel toetatakse tagasisaadetavat teiste ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kontakti saamisel ning riigi õigusabi taotlemisel. Inimesekeskne ja professionaalne nõustamine eeldab muuhulgas vajaduspõhiselt inimese mitmekordset teavitamist, juhendamist ja nõustamist ning täpsustavatele jätkuküsimustele vastamist.

Nõustamisteenuse tegevusteks on:

- vähemalt kahe kvalifitseeritud nõustaja ametikoha täitmine, kes annavad tagasisaatmis- ja reintegreerimisalast nõu;
- personaalne, sh inimese eripärasid ja erivajadusi arvestav objektiivne ja usaldusväärne nõustamine vahetu kohtumise, e-posti või videokohtumiste teel, mille käigus leitakse inimesele kõige sobivamad lahendused ning aidatakse ennetada võimalikke rikkumisi. Kui kolmanda riigi kodaniku suhtes kohaldatakse kinnipidamist, tagatakse talle individuaalne nõustamine võimalikult kiiresti pärast tema kinnipidamiskohta saabumist;
- regulaarne koostöö PPA ja seotud asutuste nõustajatega, vajadusel infotundide korraldamine ja nendel osalemine;
- vajadusel infomaterjalide koostamine ja ajakohastamine;

- tagasisaatmisega tegelevate nõustajate pidev koolitamine ja tugi, nt supervisioon, vajadusel koolitus- ja abimaterjalide koostamine ning kaasajastamine;
- tagasisaatmise nõustamisteenuse pidev analüüs ja arendamine, sh kliendirahulolu seire.

2.3.1.3. Tagasisaatmismenetluse võimekuse arendamine ja tõstmine

Projekti tegevustega toetatakse ühetaolise menetlus- ja kohtupraktika kujundamist lahkumisettekirjutuste tegemisel, nende vaidlustamisel ja tagatakse, et lahkumisettekirjutus tehakse kohe pärast kolmanda riigi kodaniku riigis viibimise õiguse lõppemisel või lõpetamisel.

Tagasisaatmismenetluse võimekuse arendamise ja tõstmise tegevusteks on:

- menetleja ametikoha täitmine, kelle ülesandeks on välismaalasele riigis viibimise või elamise lõpetamise otsuses või sellega koos lahkumisettekirjutuse ja sissesõidukeeldu kohaldamise otsuse tegemine (nn kolm ühes otsuste tegemine);
- menetleja-juristi ametikoha täitmine, kelle ülesandeks on kaitsta kohtus PPA otsuseid, millega on välismaalase riigis viibimise või elamise õigus lõpetatud, ning samas otsuses või sellega koos tehtud lahkumisettekirjutus ning kohaldatud sissesõidukeeldu;
- nõ kolm ühes otsuste analüüs ja otsuste kvaliteedi parandamine, võttes arvesse kohtupraktikat;
- PPA menetleja ja menetleja-jurist poolt vajaduspõhiselt PPA ametnike koolitamine;
- regulaarsed kohtumised prokuratuuri või vanglate esindajatega, et tagada kuriteo toime pannud või vanglakaristust kandvate välismaalaste õigusliku staatuse kindlaks tegemine ja vajaduse korral tagasisaatmismenetluse algatamine.

2.3.1.4. Saatemeeskondade reservametnike võimekuse arendamine ja tõstmine

Projekti tegevusega toetatakse ebaseaduslikult Eestis viibivat välismaalastele koostatud sundtäidetava lahkumisettekirjutuse või sundtäitmise protokoll (kui kohus on lisakaristusena mõistnud väljasaatmise või lahkumiskohustuse tähtaeg on saabunud ning nad saadetakse Eestist välja) täide viimist. Tulenevalt välismaalase riskihinnangust vajavad nad väljasaatmisel vähemalt kaheliikmelisi saatemeeskondasid.

Reservametnike võimekuse arendamise ja tõstmise tegevusteks on:

- saatemeeskondade reservüksuse (DEPA Reservametnikud) ja teiste tagasisaatmisega tegelevate ametnike ettevalmistamine ja valmisoleku tagamine ebaseaduslikult riigis viibivate isikute väljasaatmiseks päritoluriiki või teise vastuvõtvasse riiki;
- vähemalt üks kord aastas uutele reservametnikele baaskoolituse korraldamine;
- vähemalt iga kahe aasta järel reservametnike täiendkoolituse korraldamine;
- PPA Põhja prefektuuri PVB PMJVT VSMG ametnike varustamine ühtse erirüetuse ja muu varustusega väljasaatmiste täideviimiseks;
- tagasisaatmistega tegelevate ametnike teadlikkuse tõstmine läbi teiste EL liikmesriikide tagasisaatmiste parimate praktikatega tutvumise, samuti koolitus-

või tutvumisviitide korraldamine tagasisaatmisega tegelevatele ametnikele.
(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

2.3.2. Projekti tulemus

Projekti tulemusena on tagasisaadetavatele tehtud ettekirjutus Eestist lahkumiseks tema riigis viibimise õiguse lõpetamise otsuses, järgides kohtupraktika ja ühtlustatud menetluspraktika nõudeid. Tagasisaatmised on korraldatud inimväärset ja jätkusuutlikul viisil, pakkudes tagasisaadetavale tagasisaatmiseelset, tagasisaatmisega seotud ning saabumisjärgset ja tagasisaatmisele järgnevat abi. Abi andmisel võetakse arvesse isiku individuaalseid vajadusi ja haavatavust. Kasutusele on võetud Frontexi turvalised digitaalsed keskkonnad (nt FAR, RIAT), et tagasisaadetav saaks osa Frontexi pakutavatest tagasisaatmis- ja reintegreerimisteenustest. Loodud on terviklik nõustamissüsteem, mille käigus saab välismaalane õigeaegselt ning objektiivselt aja- ja asjakohast teavet oma staatuse kohta ja talle pakutakse vabatahtlikuks tagasipöördumiseks toetust ning reintegratsiooni võimalusi. Nõustamisteenuse tulemusena suureneb välismaalaste ja teiste asjasse puutuvate isikute teadlikkus lahkumiskohustuse regulatsioonist, tagasisaadetavad on informeeritud oma õigustest ja kohustustest, sh vabatahtliku lahkumiskohustuse ja kaasaaitamiskohustuse täitmise eelistest. DEPA reservüksusesse kuuluvad ametnikud on tagasisaatmise operatsioonideks ettevalmistatud ja välismaalaste väljasaatmine saatemeeskondade osalusel toimuvad tõrgeteta. Väljasaatmisemenetluste grupi liikmed on varustatud vajaliku eririietusega ja muu tehnilise varustusega. (muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

2.3.3. Projekti sihtrühm

Projekti sihtrühmaks on tagasisaadetavad kolmandate riikide kodanikud ja PPA ametnikud.

2.3.4. Projekti abikõlblikkuse periood ja abikõlblikud kulud.

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.07.2023–31.07.2028.

Projekti abikõlblikud kulud: (muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

- personalikulud (sh projektijuhtimisega seotud tööjõukulu, koolitajate töötasu);
- õppeviitidel, tutvumisviitidel, seminaridel, konverentsidel ja koolitustel osalemise kulud (sh päevaraha, transport, majutus, osalustasud, kindlustus).
- lähetuste kulud (sh päevaraha, kindlustus jms);
- materiaalsed- ja reisisõuetused tagasisaadetavatele;
- tagasisaadetavate transpordi- ja majutuskulud;
- tagasisaadetavate dokumenteerimiskulud;
- tegevusega seotud ametnike riigisisest transpordikulud;
- valuutavahetuse teenus ja konverteerimistasud;
- eririietuse ja tarvikute, sh meditsiiniliste vahendite, seljakottide jms soetuskulu;
- kommunikatsioonitegevuste ja teavitamise kulu;
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstavad maksud.

2.3.5. Projekti elluviija: PPA

2.4. Koostöö arendamine isikute tagasisaatmise valdkonnas

2.4.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti tegevuste abil arendatakse koostööd kolmandate ja Euroopa Liidu riikide ning Eesti asjaomaste asutuste ja välisesindustega ning Euroopa Liidu institutsioonide ja

agentuuridega, et aidata kaasa kolmandate riikide kodanike dokumenteerimisele, isikute tuvastamisele ja sihtriigi poolt tagasivõtmisele. Projektiga toetatakse Euroopa Liidu ühtse tagasisaatmissüsteemi arendamist.

Projekt koosneb kuuest alategevusest:

- 2.4.1.1. osaletakse kohtumistel eesmärgiga tagada järjepidev ja toimiv koostöö Eesti asutuste ja välisesindustega ning Euroopa Liidu institutsioonide ja agentuuridega, et Eestis seadusliku aluseta viibivaid kolmandate riikide kodanikke oleks võimalik kiiremini tuvastada ja neile vajalikud dokumendid hankida ning optimaalse aja jooksul tagasi saata;
- 2.4.1.2. vajadusel korraldatakse tuvastusmissioonide Eestisse kutsumine;
- 2.4.1.3. algatatakse ja korraldatakse läbirääkimisi tagasivõtualaste lepingute või kokkulepete sõlmimiseks;
- 2.4.1.4. lahendatakse kolmanda riigi pädeva asutusega isikute tagasivõtmisega seotud probleeme;
- 2.4.1.5. aidatakse kaasa Euroopa Liidu ühtse tagasisaatmissüsteemi arendamisele ja rakendamisele, sh edendatakse riigisiseste infosüsteemide koostalituvõimet Euroopa Liidu digitaalsete keskkondadega (nt RCMS, FAR, IRMA) ning andmeedastuse ja -analüüsi võimekust;
- 2.4.1.6. tagatakse ametnike kestlik koolitamine tagasisaatmise valdkonna muudatustest ja Euroopa Liidu liikmesriikide parimatest praktikatest.

2.4.2. Projekti tulemus

Projekti tulemusena on loodud toimiv koostöövõrgustik Eesti asutuste ja Euroopa Liidus resideerivate välisesindustega, Eesti jaoks oluliste kolmandate riikidega, Euroopa Liidu institutsioonide ja agentuuridega. Seeläbi kiirendatakse ebaseaduslikult Eestis viibivate välismaalaste tagasisaatmise ja tagasivõtmise protsessi ning tagatakse selle jätkusuutlikkus - tagasisaadetava isik ja tema kodakondsus on kindlaks tehtud, tagasisaadetavale on hangitud tagasipöördumiseks vajalikud dokumendid ning on aidatud kaasa tema reintegreerimisele koduriigis. Tagasisaatmis- ja tagasivõtualaste koostöö tõhustamiseks on Eesti jaoks olulismate kolmandate riikidega algatatud läbirääkimised tagasivõtulepingute või -kokkulepete sõlmimiseks, sh olemasolevate lepete paremaks rakendamiseks. Euroopa Liidu ühtse tagasisaatmissüsteemi rakendamiseks on PPA kasutusele võtnud Euroopa Liidu digitaliseeritud keskkonnad (nt IRMA, FAR, RIAT, RCMS vms) ja koolitanud ametnikke neid kasutama. PPA panustab Euroopa Liidu tagasisaatmisalaste andmete kogumisse ja analüüsimisse, sh edendab riiklike infosüsteemide koostalituvõimet Euroopa Liidu asjaomaste IT lahendustega. Projekti raames on läbi viidud tagasisaatmistega tegelevatele ametnikele koolitusi ja/või õppevisiite, et ühtlustada ja parandada valdkondlike õigusaktide rakendamist ja tõsta ametnike teadlikkust teiste liikmesriikide tagasisaatmissüsteemidest.

- 2.4.3. Projekti otseseks sihtrühmaks on nii Eesti kui kolmandate riikide tagasisaatmisvaldkonna asutuste ametnikud. Kaudseks sihtrühmaks on kolmandate riikide kodanikud.

2.4.4. Projekti abikõlblikkuse periood ja abikõlblikud kulud

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.07.2023–31.07.2028.

Projekti abikõlblikud kulud on:

- personalikulud (sh projektijuhtimine, projekti ekspert);

- õppevisiitidel, tutvumisvisiitidel, seminaridel, konverentsidel ja koolitustel osalemise kulud (sh päevaraha, transport, majutus, osalustasud, kindlustus). Kolmandates riikides toimuvatel koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemine ning neisse õppevisiidi korraldamine tuleb eelnevat kooskõlastada Siseministeeriumiga (edaspidi *SiM*). Vastav põhjendus tuleb esitada SiMile e-toetuse keskkonna kaudu vähemalt 45 päeva enne õppevisiidi, koolituse, seminari või konverentsi toimumist;
- PPA ametnike ja koostööpartnerite lähetuste kulud (töörühmades osalemine, kontaktvõrgustike kohtumised, visiidid välisesindustesse jms). Muu hulgas on abikõlblikud kindlustus ja Eesti ametnike päevaraha;
- koolituskulud (sh materjalide koostamine, ruumide rent, koolitaja tasu);
- kolmandate riikide ametnike vastuvõtukulud, sh. koostöökohtumised ja isikutuvastusmissioonid Eestis;
- kommunikatsioonitegevuste ja teavitamise kulu;
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstavad maksud.

2.4.5. Projekti elluviija: PPA

2.5. Tagasisaatmisvaldkonna IT arenduste ülalpidamiskulud

2.5.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti eesmärk on tagasisaatmisi, tagasivõtmisi ja sissesõidukeeldusid käsitlevate IT süsteemide ülalpidamise ja jätkusuutlikkuse tagamine. Projekti raames viiakse läbi eelmainitud IT süsteemide arendus- ja haldustööd.

2.5.2. Projekti tulemus

Tagasisaatmise teenuste arendus- ja haldustööd on läbi viidud ning seeläbi on IT süsteemide ülalpidamine jätkusuutlikult tagatud.

2.5.3. Projekti sihtrühm

Projekti sihtrühmaks on tagasisaatmise ja sissesõidukeelu teenuste (sh seotud teenuste) menetlusega seotud isikud (sh menetlejad).

2.5.4. Projekti abikõlblikkuse periood

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.06.2023–31.12.2029.

Projekti abikõlblikud kulud:

- personalikulud (sh projektijuhtimine, arendajad jne);
- õppereisi, sõidu- ja lähetuskulud (sh päevaraha, kindlustus, majutus, kohalik transport jms);
- koolituskulud (sh materjalide koostamine, ruumide ja esitlustehnika rent, ligipääsetavuse tagamisega seotud kulu jms);
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstavad maksud.

2.5.5. Projekti elluviija: SMIT

2.6. Massilise sisserände toimetuleku võimekuse tõstmine

2.6.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti eesmärk on tõsta nii PPA kui ka riigi valmisolekut massiliseks sisserändeks. Massilise sisserändega (sh tagasisaatmisega) seotud tegevused on arendatud süsteemselt ja tsentraalselt (PPA üleselt).

Projekt koosneb kolmest alategevusest:

2.4.1.1. Massilise sisserände (edaspidi *MS*) hädaolukorra lahendamise plaani (edaspidi *HOLP*) õppused

MS *HOLP* õppuseid korraldatakse lauarharjutuse formaadis prefektuurides ja kesküksustes, et harjutada olemasolevaid plaane. Käsitletavad alateema(d) püstitatakse koostöös PPA kriisideks valmisoleku büroo ja piirihaldusbüroo ning teiste partneritega. MS *HOLP* õppuste ettevalmistamiseks toimuvad töötoad. Viimase etapina toimub kompleksõppus, kus harjutatakse staabi- ja välitegevusi.

2.6.1.2. Rahvusvahelise koostöö tagamine MS ennetamiseks ja haldamiseks

Tegevusega aidatakse kaasa ebaseadusliku rände ennetamise ja MS haldamise. Arendatakse tagasisaatmise võimekust süvendades ametnike teadlikkust olukorrast regioonis ja luuakse ning hoitakse PPA strateegilise tasandi koostöövõrgustikku. Tagatakse pidev rahvusvaheline koostöö erinevate osapoolte vahel MS, sh tagasisaatmiste koordineerimisel. Rahvusvaheliste koostööformaaside kaudu tõhustatakse olukorrapildi loomist. Tegevuse täitmisse panustavad projektimeeskond ning PPA eksperdid MS valdkonnast.

2.6.1.3. Paneelarutelu korraldamine konverentsil

Paneelarutelu eesmärk on ühtlustada ja tõhustada rahvusvahelist koostööd ning lahendada ühiseid väljakutseid ebaseadusliku rände vastu võitlemises (sh massiline sisseränne, tagasisaatmine).

2.6.2. Projekti tulemus

Projekti tulemusena suureneb nii PPA-s kui ka riigis valmisolek massiliseks sisserändeks. MS-ga, sh tagasisaatmistega seotud tegevused on arendatud süsteemselt ja tsentraalselt (PPA üleselt). PPA ametnikud on teadlikud naaberriikide hädaolukorra lahendamise võimekusest, viisidest, protsessidest jms. PPA MS-ga, sh tagasisaatmistega seotud kriisiplaanide ajakohastamisel on võimalusel arvestatud naaberriikide hädaolukorra lahendamise protsessidega ning Euroopa Liidu liikmesriikide parimate praktikatega. Projekti lõpuks on koostöös sisueksperptidega valminud PPA-üleline MS lahendamise väljaõppekava ning MS lahendamist (sh tagasisaatmist) toetavad koolitusmaterjalid. Läbi viidud töötubade ja lauaõppuste järelduste alusel on ajakohastatud PPA MS, sh tagasisaatmistega seotud hädaolukorraplaanid ja muud valdkonda reguleerivad sisudokumendid.

2.6.3. Projekti sihtrühm

Projekti sihtrühmaks on PPA ametnikud, sh massilise sisserände valdkonna koordineerimisega ja massilise sisserände hädaolukorra lahendamise seotud PPA ametnikud ja välised koostööpartnerid.

2.6.4. Projekti abikõlblikkuse periood

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.01.2024–31.12.2026.

Projekti abikõlblikud kulud:

- personalikulud (sh projektijuht-ekspert, massilise sisserände arendusekspert, rände kontaktametnik);
- lähetuste kulud, sh õppeviitidel osalemisega seotud kulud (sh päevaraha, kindlustus, majutus, kohalik transport jms);
- konverentsi teemapaneeli korraldamise ja läbiviimisega seotud kulud (nt konverentsiteenus, toitlustus jmt, mis oleksid protsentuaalne jaotus konverentsi abikõlblikest kuludest);

- majandamiskulud (halduskulud, sideteenused jms kulud);
- koolituskulud nagu töötubade, seminaride, õppuste korraldamine (nt materjalide ja tagasiside koostamine, ruumide rent, osalejatele toitlustus, majutus jms kulud);
- Eesti ja välisekspertide kulu (nende osalemine töötubades/õppustel, sh transport, majutus, toitlustus jms kulud);
- riigisisised transpordikulud;
- seadmete soetamine/rent (nt konverentsitehnika e-kohtuistungitele jm asjakohane seadmete soetus/rent töötubade/õppuste läbiviimiseks);
- kommunikatsioonitegevuste ja teavitamise kulu;
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstav maks.

2.6.5. Projekti elluviija: PPA

(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

2.7. Tagasisaatmisvaldkonna IT-lahenduste arendused

2.7.1. Projekti eesmärk ja sisu

Projekti eesmärk on tagasisaatmise valdkonna infosüsteemide (nt ILLEGAAL2, SKEELD) järjepidev arendamine ja parimate lahenduste väljatöötamine ning töösse rakendamine.

Eestis seadusliku aluseta viibivate välismaalaste andmekogu ILLEGAAL2 ja sissesõidukeeldude riikliku registri SKEELD tähtaegsed arendustööd tagavad infosüsteemide nõuetekohase toimimise ning andmete vahetamise Euroopa Liidu süsteemidega, mis läbi parandatakse infosüsteemide jätkusuutlikkust ning täidetakse Eestile pandud kohustusi.

Projekti raames viiakse ellu järgmised tegevused:

- SMITi hallatavate tagasisaatmise infosüsteemide püsimeeskonna ja välispartnerite kaasamise rahastamine;
- arendus- ja haldustööde teostamine vastavalt SIMi ja PPaga kokkulepitud teekaardile;
- kriitiliste intsidentide lahendamine ja infosüsteemi testimine;
- teiste riigisiseste ja Euroopa Liidu infosüsteemidega (EES, ETIAS), sh IRMA2.0, koostalitlusvõime toetamine.

Läbiviidavate arendustööde eesmärgiks on sissesõidukeeldude riikliku registri SKEELD väljatoomise toetamine vananenud UUSIS platvormilt, sh muud vajalikud antud arendusega seotud tööd ja otsesed seosed teiste infosüsteemidega.

ILLEGAAL2 üheks täiendavaks arenduseesmärgiks on võimaldada tagasisaadetaval isikul tagasisaatmismenetluses dokumendi kättesaamist kinnitada elektroonilise märkega. Lisaks tuleb vajadusel täiendada või lisada andmevälju vastavalt RECAMAS mudeli uuendustele.

2.7.2. Projekti tulemus

Projekti tulemusena on tagasisaatmise valdkonnaga seotud IT arendusi järjepidevalt ja jätkusuutlikult realiseeritud. Arendustööde läbiviimisel on arvestatud tervikvaadet ja lähtutud valdkonna vajadustest. Infosüsteemidega seonduvad intsidendid on lahendatud ning vajalikud liidestused PPA ja teiste ametite infosüsteemidega ning EL infosüsteemidega on teostatud. Arendustegevused lepatakse iga-aastaselt kokku vastavalt SIMi, PPA ja SMITiga kokkulepitud teekaardile.

2.7.3. Projekti sihtrühm

Tegevuse otseseks sihtrühmaks on tagasisaatmismenetlusega seotud ametnikud.

Kaudne sihtrühm jaotub kaheks:

- Eestis seadusliku aluseta viibivad kolmandate riikide kodanikud, sh rahvusvahelise kaitse taotlejad, kes saavad rahvusvahelise kaitse osas negatiivse otsuse ja kelle suhtes PPA ametnikud teostavad tagasisaatmismenetlusega seotud toiminguid;
- teised Eesti ametiasutuste töötajad, kes teostavad üle x-tee päringuid infosüsteemi ILLEGAAL2 oma asutuse põhimäärusest tulenevate ülesannete täimiseks ja üldiseks siseturvalisuse tagamiseks.

2.7.4. Projekti abikõlblikkuse periood

Projekti tegevused viiakse ellu perioodil 01.01.2024–31.07.2028.

Projekti abikõlblikud kulud:

- personalikulud (sh projektijuhtimine, koolituskulud);
- infosüsteemide analüüsi, arenduse, testimise ja töös hoidmise kulu (sh täiendavate analüüsides kulu);
- erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt makstav maks.

2.7.5. Projekti elluviija: PPA

Partner: SMIT

Elluviija sõlmib partneriga lepingu, milles sätestatakse partneri õigused ja kohustused ning vastutus ja aruandluskord projekti elluviimisel.

(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

3. Riigiabi

Antav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi.

4. Tulemused ja näitajad

4.1. Punktis 2 nimetatud tegevuste seireks ja hindamiseks kasutatavad väljundnäitajad.

Projekt	Näitaja kood (kui kohaldub) ja nimetus	Näitaja mõõtu hik	Sihttas e 2024	Sihttase 2029	Selgitav teave
Menetlusvõimekuse ja lahkumiskohustuse täitmise tagamine	AMIF O.3.3 Taasintegreerimise abi saanud tagasipöördujate arv	arv	40	140	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja kolmanda riigi kodanikust tagasisaadetav. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60).
	AMIF O.3.1 Koolitustegevuses osalejate arv	arv	30	110	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt tagasisaatmisvaldkonnas. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60). <i>(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)</i>
Koostöö arendamine isikute tagasisaatmise valdkonnas	AMIF O.3.1. Koolitustegevuses osalejate arv	arv	20	70	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt tagasisaatmisvaldkonnas. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60).
Tõlketeenus tagasisaadetavatele	Toetatud osalejate arv	arv	60	210	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja kolmanda riigi kodanikust tagasisaadetav, kes on saanud tõlketeenuseid tagasisaatmismenetluse protsessis. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60).
Tugiteenused tagasisaadetavatele	AMIF O.3.3 Taasintegreerimise abi saanud tagasipöördujate arv	arv	100	350	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja kolmanda riigi kodanikust tagasisaadetav. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60).
	AMIF O.3.1. Koolitustegevuses osalejate arv	arv	30	90	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt tagasisaatmisvaldkonnas. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60).
Tagasisaatmisvaldkonna IT arenduste ülalpidamiskulud	Hooldatud IT süsteemide arv	arv	2	2	Hooldatud IT süsteemid.
Võimalikuks massiliseks sisserändeks valmistumine ja selle lahendamine	AMIF O.3.1. Koolitustegevuses osalejate arv	arv	50	225	Osaleja - füüsiline isik, kes saab projektist otsest kasu. Käesoleva näitaja tähenduses on osaleja isik, kes tegeleb ametialaselt tagasisaatmisvaldkonnas. Osaleja andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60). <i>(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)</i>
Tagasisaatmisvaldkonna IT-lahenduste arendused	AMIF O.3.2. Ostetud seadmete arv, sealhulgas ostetud või ajakohastatud IKT-süsteemide arv	arv	2	2	Käesoleva näitaja tähenduses tagasisaatmisvaldkonna IKT-süsteem, mida on kaasajastatud. Iga IKT-süsteemi saab projekti kestel kajastada ainult ühe korra. <i>(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)</i>

4.2. Punktis 2.3. nimetatud projekti* seireks ja hindamiseks kasutatav tulemusnäitaja.

Projekt	Näitaja kood ja nimetus	Näitaja mõõtühik	Sihttase 2029	Selgitav teave
Menetlusvõimekuse ja lahkumiskohustuse täitmise tagamine	AMIF R.3.7. Välja saadetud tagasipöördujate arv	Arv	1190	Tagasisaadetav – Euroopa Liidust projekti abil sunniviisiliselt välja saadetud kolmanda riigi kodanik. Tagasisaadetava andmed tuleb eristada soo ja vanusevahemike järgi (<18, 18–60, >60). (muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

Näitaja algtase on 0.

*teistel projektidel pole AMIFi tulemusnäitajaid.

5. Projektide eelarved

5.1. TATI eelarve on 6 811 603,19 eurot. Eelarve koosneb AMIF toetusest (75%) ja riiklikust kaasfinantseeringust (25%).

Projekt	AMIF toetus (EUR)	Riiklik kaasfinantseering (EUR)	Kokku (EUR)	Kaudsete kulude määr (% otsesest kuludest)
Tugiteenused tagasisaadetavatele	435 300,68	145 100,22	580 400,90	7%
Tõlketeenus tagasisaadetavatele	216 000,00	72 000,00	288 000,00	3%
Menetlusvõimekuse ja lahkumiskohustuse täitmise tagamine	2 316 516,10	772 172,03	3 088 688,13	3%
Koostöö isikute tagasisaatmise valdkonnas	607 050,15	202 350,05	809 400,20	7%
Tagasisaatmisvaldkonna IT arenduste ülalpidamiskulud	232 091,37	77 363,79	309 455,16	Ei kohaldu
Massilise sisserände toimetuleku võimekuse tõstmine	555 988,95	185 329,65	741 318,60	7%
Tagasisaatmisvaldkonna IT-lahenduste arendused	745 755,15	248 585,05	994 340,20	1%

(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)

6. Korraldusasutus, rakendusasutus, rakendusüksus

Korraldusasutuse, rakendusasutuse ja rakendusüksuse ülesandeid täidab SiM. Ülesandeid ei delegeerita.

SiM sisestab elluviija edastatud teabe alusel käesolevas TATis sätestatud projektide info struktuuritoetuste registrisse ja avab projekti.

7. Kulude abikõlblikkus

7.1. Abikõlblike kulude kindlaks määramisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-dest 15–17 ja 21.

- 7.2. Kaudsed kulud on ühendmääruse § 21 lõikes 5 nimetatud üldkulud ja § 21 lõikes 6 nimetatud tegevustega seotud § 16 lõikes 1 nimetatud personalikulud. Kaudseid kulusid hüvitatakse ühtse määra alusel vastavalt punktis 5 toodud protsendile abikõlblikest otsesest kuludest.
- 7.3. Kaudseid kulusid ei pea tõendama.
- 7.4. Abikõlblikud otsesed kulud on tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud ning on kirjeldatud punktis 2 projektide all. Projekti juhtimisega seotud personalikulud võivad moodustada kuni 10% projekti eelarvest, v.a punktis 2.1. ja 2.4. kirjeldatud projektide puhul.
- 7.5. Elluviija peab tagama IKT seadmete ja süsteemide sihtotstarbelise kasutamise vähemalt 3 aastat pärast üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamist.
- 7.6. Mitteabikõlblikud on ühendmääruse §-s 17 sätestatud kulud.

8. Toetuse maksmise tingimused ja kord

- 8.1. Toetust makstakse vastavalt ühendmääruse §-des 24 ja 26 sätestatud tingimustele.
- 8.2. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, kui abikõlblik kulu on tekkinud ja see on tasutud. Kaudseid kulusid hüvitatakse punkti 7.2 kohaselt.
- 8.3. Enne esimese makse saamist peab elluviija esitama SiMile:
 - 8.3.1. väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas projekti kulusid ja nende tasumist eristatakse raamatupidamises muudest projekti elluviija kuludest;
 - 8.3.2. asutuse riigihangete läbiviimise korra või selle asutuse riigihangete korra, kes elluviija nimel hankeid korraldab;
 - 8.3.3. edasivolitatud õiguste korral esindusõigusliku isiku antud volituse koopia.
- 8.4. Punktis 8.3 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui elluviija on varem SiMile nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne projekti rakendamist muudetud. Elluviija esitab SiMile sellekohase kirjaliku kinnituse.
- 8.5. Maksetaotlus tuleb esitada e-toetuse keskkonna kaudu vähemalt kord poolaastas, kuid mitte sagedamini kui kord kvartalis projekti elluviimise algusajast arvates.
- 8.6. Makse aluseks olevate dokumentide menetlusaeg on kuni 80 kalendripäeva dokumentide saamisest arvates. Kui makse tõendamise aluseks olevates dokumentides on puudusi või kulude abikõlblikkuse üle otsustamiseks on vaja lisateavet, võib SiM pikendada nimetatud tähtaega puuduste kõrvaldamise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra, teavitades sellest elluviijat. *(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)*
- 8.7. SiMi õigused ja kohustused makse menetlemise peatamisel ja maksest keeldumisel on sätestatud ühendmääruse §-s 33. SiM võib toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide tõendamise menetluse osaliselt või täielikult peatada või peatada edasiste maksete menetlemise, kui maksetaotluse esitamisele eelnenud kohustus on täitmata, sh aruanne esitamata ning SiMi poolt kinnitamata ja kui kulude kontrollimise valimisse kuuluvad tõendavad dokumendid on esitamata. *(muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23)*
- 8.8. Lõppmakse saamiseks esitatavad dokumendid esitatakse koos projekti lõpparuandega. Lõppmakse tehakse pärast kõigi tingimuste ja kohustuste täitmist ning SiMi kontrollitud lõpparuande kinnitamist.

9. Elluviija õigused ja kohustused

- 9.1. Elluviijale kohalduvad kõik ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused.
- 9.2. Elluviija peab täitma lisaks TATis sätestatud kohustustele ühendmääruse §-des 10 ja 11 toetuse saajale kehtestatud kohustusi, sh järgima ostumenetluse läbiviimise nõudeid.

- 9.3. Ühtlasi on elluviija kohustatud:
- 9.3.1. esitama SiMile projekti kirjelduse Struktuuritoetuse registrisse sisestamiseks ministeeriumi väljatöötatud vormil 15 tööpäeva jooksul TATi kinnitamisest;
 - 9.3.2. esitama TAT projekti eelarve jagunemise tegevuste ja aastate kaupa kinnitamiseks SiMile 15 tööpäeva jooksul TATi kinnitamisest SiMi väljatöötatud vormil. Tegevuskava ja eelarveridade vahelist jaotust tohib muuta kuni kaks korda aastas (taotlus esitada SiMile 15. jaanuariks ja/või 15. juuniks). Tegevuskava ja eelarve muutmist ei ole vaja taotleda järgmistel juhtudel:
 - eelarverida suureneb vähem kui 15% kinnitatud eelarvereale plaanitud summast;
 - eelarvereale planeeritud summa jaotus muutub aastate lõikes;
 - täpsustub tegevuste kulude detailne kirjeldus;
 - 9.3.3. rakendama TATi projekti vastavalt kinnitatud tegevuste kirjeldusele ja eelarvele;
 - 9.3.4. esitama projekti maksete prognoosi SiMi väljatöötatud vormil iga aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks alates TATi kinnitamisest dokumendihaldussüsteemi kaudu; (*muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23*)
 - 9.3.5. teavitama SiMi ürituse (sh koolituse, seminari, konverentsi, infopäeva, õppevisiidi) toimumisest e-toetuse keskkonna kaudu vähemalt 14 päeva enne ürituse toimumist;
 - 9.3.6. teavitama SiMi, kui toetatava tegevusega samalaadsele tegevusele on taotletud toetust teistest meetmetest või muudest välisabi vahenditest;
 - 9.3.7. koguma ja töötleva andmeid seirearuande jaoks, sh koolitatavate andmeid koolitustel osalenud isikute kohta kooskõlas isikuandmete kaitse seadusega ning tagama korrektsete osalejate andmete olemasolu e-toetuse keskkonnas hiljemalt maksetaotluse esitamise ajaks; (*muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23*)
 - 9.3.8. viivitamatult teavitama SiMi kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis:
 - 9.3.8.1. asjaoludest, mis takistavad täitmast elluviija ülesandeid;
 - 9.3.8.2. TATi muutmise vajalikkusest;
 - 9.3.8.3. projekti elluviimisel esinevatest probleemidest, mis võivad mõjutada tulemuse saavutamist.
- 9.4. Elluviija kohustub andma igakülgse sisulise panuse seiresse, kontrolli, auditisse või hindamisse.
- 9.5. Elluviija peab säilitama dokumente vastavalt ÜSS2021_2027 §-le 18 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 82 lõikele 1 viis aastat toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist arvates, välja arvatud juhul, kui riigiabi reeglitest tuleneb teisiti.

10. Aruandlus

- 10.1. Elluviija esitab SiMile projekti tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise vahearuande SiMi väljatöötatud vormil e-toetuse keskkonna kaudu üldjuhul iga aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks vastavalt 31. detsembri ja 31. mai seisuga kumulatiivselt tegevuste elluviimise algusest. Kui projekti tegevuste alguse ja esimese vahearuande esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks.
- 10.2. Elluviija esitab SiMile projekti tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu 45 päeva jooksul alates projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Kui projekti tegevused lõppevad enne abikõlblikkuse perioodi lõppu, tuleb lõpparuanne esitada 45 päeva jooksul tegevuste lõppemisest arvates.
- 10.3. Juhul, kui vahearuande ja lõpparuande esitamise tähtaja vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse ainult lõpparuanne.

- 10.4. Projekti vahe- ja lõpparuandes (edaspidi *projekti aruanne*) kajastatakse info vastavalt e-toetuse keskkonna aruande andmeväljades nõutule. Lõpparuandes kirjeldab elluviija „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi. (*muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23*)
- 10.5. Kui e-toetuse keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab aruande tähtaegset esitamist, loetakse projekti aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev pärast vea kõrvaldamist.
- 10.6. SiM kontrollib üldjuhul 15 tööpäeva jooksul aruande laekumisest, kas projekti aruanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud ning kas see annab ülevaate elluviija tehtud tegevustest.
- 10.7. Kui projekti aruandes puudusi ei esine, kinnitab SiM projekti aruande.
- 10.8. Projekti aruandes puuduste esinemisel annab SiM elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning SiM kinnitab aruande kümne tööpäeva jooksul pärast puuduste kõrvaldamist.
- 10.9. Projektide puhul, mis sisaldavad koolitusi, mis toimuvad vähem kui kolm kuud enne projekti lõpparuande esitamise kuupäeva, esitab elluviija e-toetuse keskkonnas järelaruande.
- 10.10. SiMil on õigus küsida projekti elluviijalt lisainfot projekti tegevuse käigu ja tulemuste kohta.

11. TATi muutmine

- 11.1. SiMil on õigus muuta TAT käskkirja enda või elluviija algatusel.
- 11.2. Kui ilmneb vajadus projekti tegevusi, tulemusi, eelarvet, näitajaid või abikõlblikkuse perioodi muuta, esitab elluviija SiMile põhjendatud taotluse (edaspidi *TATi muutmise taotlus*) dokumendihaldussüsteemi kaudu esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatuna. (*muudetud siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23*)
- 11.3. SiM vaatab TATi muutmise taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates selle kättesaamisest ja annab hinnangu TATi muutmise taotluse kohta.
- 11.4. Puuduste esinemisel annab SiM elluviijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. TATi muutmise taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.
- 11.5. Elluviijal on võimalik TATi muutmist taotleda üks kord kuue kuu jooksul. SiMi eelneval nõusolekul võib TATi muutmist taotleda sagedamini.
- 11.6. SiM võib TATi muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. SiM teavitab sellest elluviijat mõistliku aja jooksul.
- 11.7. SiMil on õigus toetust suurendada ja vähendada. Toetuse summat võib suurendada ühendamääruse § 13 lõikes 1 toodud tingimuste kohaselt.
- 11.8. TATi muutmise eelnõu kooskõlastatakse vastavalt ühendamääruse §-le 48.

12. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

- 12.1. Finantskorrektsioone teeb SiM vastavalt ühendamääruse §-dele 34–37.
- 12.2. Kui abikõlbmatud kulud jäävad elluviija enda tasuda, siis vastavalt ühendamääruse § 37 lõikele 4 väheneb tegevuse eelarve finantskorrektsiooni võrra.

13. Vaiete lahendamine

- 13.1. SiMi otsuse või toimingu vaide või vaidluse menetleja on SiM, määrates vaide lahendajaks teenistuja, kes ei ole vaidlusaluses küsimuses otsuseid või toiminguid teinud või nende tegemist nõustanud. Vaide esitamisele ja menetlemisele kohalduvad

ÜSS2021_2027 §-s 60 nimetatud erisused haldusmenetluse seaduses sätestatud vaide esitamise regulatsioonile.

- 13.2. Vaidlused riigiasutuste, sh valitsusasutuste, vahel lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud korras.

14. Rakendussätted

Käskkiri jõustub tagasiulatuvalt alates 01.05.2023.

Siseministri 04.03.2024 käskkirja nr 1-3/23 muudatused kehtivad tagasiulatuvalt alates 01.01.2024.

Siseministri 04.03.2024 käskkirjaga nr 1-3/23 on punktides 2.4.4., 8.5., 9.3.5., 10.1., 10.2., 10.4., 10.5. ja 10.9. läbivalt sõnad „e-toetuste keskkond“ asendatud sõnadega „e-toetuse keskkond“.

Siseministri ... käskkirja nr 1-3/... muudatused kehtivad alates 01.07.2024.

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Lisa 1. Seletuskiri

Lisa 2. Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontroll-leht